

ŽIVOT

BROJ 3.

VELJAČA 1924.

GODINA V.

Izidi, nečisti duše!

Čitamo kod sv. Marka 5, 1—8: »I dodoše preko mora u okolinu Gerasensku. I kad izide Isus iz lade, odmah mu izide u susret čovjek s duhom nečistim, koji življaše u grobovima i nitko ga ne mogaše svezati ni verigama, jer je mnogo puta bio metnut u püta i u verige, pa je iskidao verige i püta izlomio; i nitko ga ne mogaše ukrotiti. A kad vidje Isusa iz daleka, poteče i pokloni mu se. I povikavši iza glasa reče: Što je tebi do mene, Isuse sine Boga višnjega? Zaklinjem te Bogom, ne muči me: Jer mu govoraše: Izidi, duše nečisti, iz čovjeka«.

Teško je bilo ovome opsjednutome. Rodaci i prijatelji nijesu mu mogli pomoći. Uzalud ga sažaljuju i plaču nad njim, badava ga vežu u püta i verige, da mu olakšaju muke. »I nitko ga ne mogaše ukrotiti«, nikako i ničim.

A danas? Ovaj »duh nečisti«, davô, »kao lav ričući hodi i traži koga da proždere« (1 Pet. 5, 8). Stoga nas sv. Petar opominje: »Budite trijezni i pazite. Čvrsto mu se oprite u vjeri« (ib. 8, 9).

Davô je »nečisti dub«; on je negacija čistih, katoličkih načela i spriječava jasnoću spoznaje. Nejasnoću prati tama; u tami je hod nesiguran, bojažljiv, neodlučan. Zato davô, prije nego nas »proždere«, hoće da *um naš sputa u verige liberalizma i volju u püta mlohavosti*. Lukav je, taktičan, taj moderni naš protivnik — davô.

1. Davô i liberalizam.

Što je liberalizam? To je grana odsječena od stabla, pa nema više zajedničkog života sa stablom; to je kolo, koje ispadne iz ure i postaje igračkom u rukama nestašnog djeteta; to je dječak, koji u svojoj »Drang-perijodi« pobjegne iz očeve kuće. Bismark je nazvao liberalizam »Vorfrucht des Sozialismus«; drugi u niemu vide oca svake revolucije i anarhije, čak bankrota u modernoj znanosti i filozofiji. Svi imaju pravo, jer je gotovo nemoguće označiti ili čak predvidjeti sve učinke njegove eksplozije.

Prvi je liberalac bio vrug, a Adam je pošao za njim: obojica su htjeli biti neovisni i slobodni, dakle liberalni, jer liberalizam potječe od riječi »sloboda« (libertas). Prvi reče Bogu: »Ne ću da služim«; drugi s Evom povjereva zavodljivim riječima davla: »Bit ćete kao bogovi« i činom prezre ovisnost svoju o Bogu. Tako se prva drama ili bolje tragedija na nebu i zemlji odigrala u kobnom znaku — liberalizma. No tu je i prva katastrofa stvorenog uma: andeoskog i čovječjeg. Tada je tama obavila um, nestade prve bistrine u spoznaji i sudu. Adam još nije progutao zabranjenog ploda tek okušano g liberalizma, a već bježi pred »sveznajućim« Bogom i pred glasom svoje povrijeđene savjesti; krije se u šikarje, da zavara Boga i sebe. To je početak farizejizma. Šikarje je »prototypom« modernog frazerstva i materijalističke kulture, kojom katedratički liberalizam hoće da u čovječanstvu ubije težnju i osjećaj za Boga.

Đavo je hotio da bude buntovnik. On se pobunio protiv Boga — i s t i n e. Hofio je zanijekati, uništiti istinu, a istina ga u lice udarila: đavo je postao ocem — la ž i. O vrugu reče Krist farizejima: »Vaš je otac đavo; i želje oca svojega hoćete da činite: on je krvnik ljudski od početka i ne ostade u istini; jer nema istine u njemu. Kad govori laž, svoje govori, jer je laža i otac laži« (Iv. 8, 44). I odmah Isus sebe suprostavlja ocu liberalizma: »A meni ne vjerujete, jer ja istinu govorim. Ko je od Boga, riječi Božje sluša; zato vi ne slušate, jer niste od Boga« (ib. 45 i 47). To je Kristov radikalizam, potpuna afirmacija istine.

Drukčije i ne može Bog kazati jer je vazda jednak, dosljedan sebi. On je u početku rekao pred tamom u svemiru: »Neka bude svjetlost. I bi svjetlost. I vidje Bog svjetlost, da je dobra i rastavi Bog svjetlost od tame« (Gen. 1, 3—4). Laž je tama uma, jer je negacija istine. Što je oko svjetlost, to je umu istina. Krist veli: »Svijeća je tijelo oko. Ako li se oko tvoje pokvari, sve će tijelo tvoje tamno biti« (Mat. 6, 22—23). To isto vrijedi za um i dušu, ako je ne obasiava istina. Ona nas oslobađa od tame. Zato piše sv. Pavao o ljudima, koje Bog preporodio sv. krstom: »Vi ste svi sinovi svjetlosti i sinovi dana: ne pripadamo noći ni tami« (I Sol. 5, 5) i na drugom mjestu: »Zahvaljujući Bogu, ocu, koji nas prizva u dijel nasljedstva svetih u svjetlosti; koji nas izbavi od vlasti tame i premjesti u kraljevstvo sina ljubavi svoje« (Kološ. 1, 12—13). Tama je uma najgore ropstvo i te nas može samo Bog osloboditi svojom istinom. »I poznat ćete istinu i istina će vas osloboditi« uči Isus. Istina je u Bogu, u Kristu. Zato on reče o sebi: »Ja sam put, istina i život« (Iv. 14, 6). Um ide za spoznajom, ova za istinom, da duša živi s Bogom i u Bogu. Kršćanska je znanost, posebno filozofija skolastična, predvorje tog hrama i početak, u kome se spaja naša duša s Bogom i Bog oba-

sjava dušu. Zato i ona niječe liberalizam i suprotna je tami njegovoi.

Istina je u Bogu, Bog je istina. Zato kršćanska istina božanskom silom isključuje tamu liberalizma. Ljudi ne mogu da unište ni atom tvari a kamo li istinu. Bog time pokazuje oholom čovjeku, da je nemoćan pred sitnom tvari i neka u poniznosti priznade ovisnost o svemogućnosti Božjoj. Bog čuva istinu, pa ju podigao daleko iznad čovječjeg dohvata i njegove čežnje za uništavanjem. Bog i kaznom brani svoju istinu. Jao čovjeku, jao narodu, koji hoće da uništi istinu, da je se odreće; koji stoga prione uz tamu liberalizma! Tu vrijedi ono, što sv. Pavao prijete obzirom na čistoću tijela: »Ako tko oskrvrne hram Božji, upropastit će njega Bog, jer je hram Božji svet, a to ste vi« (1 Kor. 3, 17).

Evo nekoliko primjera.

Liberalizam je proglasio u trgovini i gospodarstvu protukršćansku slobodu. Za njim su došli lihvarstvo, uništavanje, ratovi, bijeda masa.

Liberalizam je prelomio vezu izmed vjere i države i eto se ruše oltari, svete slike izbacuju iz uredâ, alj se tresu i — prijestolja. Vjera se pomladuje, države nestaju.

Liberalizam se odriče Crkve i progoni je; socijalizam proglašuje boj ocu svome — liberalizmu. Bolševizam je unuk liberalizma i diže se na djeda i oca: grobove im kopa, da ih tamo strpa. I ustat će jednom praunuk i stavit će na tim humcima natpis: »Propast i smrt svega«.

Liberalizam uči: »Slobodan si prema vjeri«. Sinovi idu dalje i kriče: »Pogazimo obiteljske veze« i obitelj se raspada, a s njom narodi i čovječanstvo. Ni državne kazne ni nagrade, ni sva mudrost političarâ ne može da nas spasi od sudbine pokvarenih narodâ: da iščeznemo s lica zemlje.

Liberalizam oglašuje: »Znanost će vas spasti«. Iskustvo odjekuje: »Znanost je cvjetala kod Grka i Rimljana i ipak propadoše, kada digoše svoje kadionice pred oltarom liberalizma«.

Nema verigâ, nema putâ, koje bi liberalizmom zaraženog bolesnika umirile i ozdravile. Smrt zijeva nad njim.

Zijeva?

Dakako. Liberalni Anatole France piše u svom »Vie en fleur«: »Istine nema u duši divljih zvijeri, a nema je ni u našoj. Metafizičari, koji su o njoj raspravljali, jesu mjesečnjaci«. I Nietzsche je već prije pisao: »Novo u našem odnošaju prema filozofiji jest uvjerenje (a to nije imao nijedan vijek), da nemamo istine« (Werke XI, 268). I Paulsen u »Philosophia militans« jadicuje, da je subjektivizam doveo do propasti znanosti: istine nema, liberalizam se je nje davno odrekao. I psiholog Ziehen zaključuje: »Ne možemo se uhvatiti za vlastiti perčin i na njemu se izvući iz močvare« (Psycho-phys. Erkenntnistheorie, 3).

2. Tko da tu pomogne?

Krist nam odgovara: »Ja sam svjetlost svijetu. Tko ide za mnom, ne će hoditi po tami, nego će imati svjetlost života«. (Iv. 8. 12). Bez njega nema pravog života. »Nema drugog imena pod nebom danoga ljudima, kojim bi se mi mogli spasti« (Dj. ap. 3. 12). Naša je katolička Crkva »stup i temelj istine« (1 Tim., 3. 15).

Krist živi u Crkvi i on je njezina jakost i vječna mladost. Tu jakost i dosljednost pokazuje Crkva u borbi protiv — liberalizma. Kovčeg zavjetni i Dagon ne mogu biti skupa: ovaj mora pred prvim na tle pasti (1 Kralj. 5. 3).

Eseni niječu Isusovo božanstvo u ime liberalizma. Sv. Ivan napisa evanđelje, da pokaže golotinju liberalne laži i tame. I tama se rasplinu pred Evanđeljem.

U Korintu se bune prvi liberalci protiv nekih svećenika (oko god. 90.). Odmah ih osuđuje papa sv. Klement i nastaje — mir.

Razne osude pape sv. Kalista (217—222) sv. Kornelija (251—253), sv. Stjepana (254—257), sv. Dionizija (259—268), sv. Feliksa (269—274), sv. Silvestra (314—335), sv. Damasa (366—384), sv. Siricija (384—398), sv. Anastasija (398—401), sv. Inocencija (401—417), sv. Zosima (417—418), sv. Bonifacija (418—422), sv. Celestina (422—432), sv. Leona I. (440—461), sv. Simplicija, sv. Gelasija, sv. Anastasija II. u V. vijeku, sv. Hormizde, sv. Bonifacija II., Ivana II., Vigilija, Pelagija I., P. II., sv. Grgura I. Velikog u VI. vijeku, Honorija I., Ivana IV., sv. Martina I., sv. Agatona u VII. vij., sv. Zaharije i Hadrijana I. u VIII. vij., sv. Nikole I., Hadrijana II. u IX. vij., Ivana XV., sv. Leona IX., Nikole II., sv. Grgura VII. i Urbana II. u X. i XI. vijeku, Pashala II., Kalista II., Eugena III., Aleksandra III., Lucija III., Urbana III. u XII. vij., Inocenta III., Honorija III., Grgura IX. i X., te Bonifacija VIII. u XIII. vij., Klementa V., Ivana XXII., Benedikta XII., Klementa VI., Urbana V. i Grgura XI. u XIV. vij. Martina V., Pija II., Inocencija VIII. u XV. vij. Leona X., Pavla III., Julija III., Pija IV. i V., Grgura XIII., Klementa VIII. u XVI. vij., Pavla V., Inocencija X., Aleksandra VI., Inocencija XI., Aleksandra VIII. u 17. vij., Klementa XI., Benedikta XIV., Pija VI. u 18. vij., Pija VII., Grgura XVI., Pija IX. i Leona XIII. u 19. vijeku, napokon Pija X. i Benedikta XV. u 20. vijeku nijesu drugo nego neprestani dokaz, da Crkva Kristova nema ništa zajedničkog s »nečistim duhom«. Crkva rastjerava odmah i najmanji oblačić, kojim bi latio taj otac laži da zastre njezino obzorje. Jednako ona pomoću svojih sabora, počevši od nicejskog do zadnjeg u Vatikanu razgoni tmuše krivog liberalizma. Ne pušta ona svoju djecu, da drugog obožavaju osim Boga pravoga; ako pogriješe, kori ih: »Eda li nema Boga u Israelu, te idete da pitate Belzebuba, boga u Akaronu?« (4. Kralj. 1. 3). Znade ona, da je Bog kazao: »Nemoj imati drugih bogova u

mene. Ja sam Gospod Bog tvoj, Bog jaki i revnitelj, koji pohodim grijehe otačke na sinovima« (2 Mojs. 20, 3. 5). Liberalizam u biti isključuje Boga i Bog njega. Aut — aut!

Opravdano je Pijo IX. osudio ovu tvrdnju: »Rimski se papa može i mora sprijateljiti i složiti s liberalizmom« (Denz. Enhir. 1780). Papa se ne može odreći Boga.

3. Đavo i njegove metode.

Đavo izide oholo kroz vrata, da se opet ušulja i kroz ključanicu.

I onaj u Markovu evanđelju (5, 1—8) ne protivi se Isusu grubom silom, kako je to učinio s rodbinom i znancima opsjednutoga. Ima on dvije metode: prema slabijem je tiran, prema jačem pun podlosti i himbenosti, »servus humilimus«. Čim ugleda Krista, poteče i pokloni se, priznaje ga »sinom Boga višnjega«, čak ga moli, i to Bogom kumi, neka mu se smiluje i pusti ga dalje u nutarnosti opsjednutog čovjeka.

Nicejski je sabor osudio (g. 325) arijanizam, ali se taj liberalizam ušulja u mnoge duše kao »poluarijanizam«. U 5. vijeku papa zabaci pelagijanizam, ali ovaj doskora niknu kao polupelagijanizam. Vatikanski sabor poništi krivu nauku filozofsku, tradicijonalizam, ali se taj pojavi u obliku »polutradicijonalizma«. Takovih primjera ima više. Liberalizam se koprca protiv istine, pa ako ne može da uspravno raste, tjera barem izdanke.

Tako je u povijesti, u prošlosti. A u sadašnjosti?

I mnogi katolici očijukaju s liberalizmom. To je opetovanje gl. 3. Geneze: »I žena videći da je rod na drvetu dobar za jelo i da ga je milja gledati, uzabra roda s njega i okusi, pa dade i mužu svomemu i on okusi«.

Liberalni katolik vjeruje u Boga, ali ne ide u crkvu ni k ispovijedi. On vjeruje u nadnaravno, ali se Bogu ne moli.

Mного je vrsta katoličkog poluliberalstva i svi su raznovrsni, jer liberalizam ne spaja nego razdvaja i ruši.

Jedan vjeruje sv. pismu, ali svom umu još više.

Drugi veli da je rimo-katolička Crkva prava, ali da ni »hrvatska« nije kriva.

Treći ne sluša papu, ali se kune na pisanje »Sl. Tribune«, »Riječi«, »Savremenika« i liberalnih spisa.

Četvrti je asketa, ali mu je »savremeno« dekolitiranje žena kao i golotinja u umjetnosti.

Peti naglasuje da se svi ljudi moraju držati dekaloga, ali vjera nema posla s politikom.

Šesti je za slobodu savjesti i riječi, ali jezikom i šakama hoće da protura kancel-paragraf.

Sedmi bi vjerovao u papu, kad bi bio Zagrepčanin.

Osmi deklamuje o propasti javnog morala, ali zagovara javne kuće i školu bez vjerske obuke.

Deveti je za napredak kršćanske svijesti, ali je protiv »Hrvatskog narodnog saveza« i »Pijeva društva«.

Deseti rado sluša sv. misu i biskupovu propovijed, ali vazda daje pravo »Riječi«, kada ova napada biskupe i katoličke svećenike.

Jedanaestome je milo, ako vidi kod sv. pričesti mnogo mladića, ali grmi protiv katoličkih omladinskih društava i orlova.

Dvanaesti moli svaki dan krunicu, ali traži da vladini profesori (pa bio koji i ateista) vode nadzor nad srednjoškolskim Marijinim kongregacijama.

Trinaesti bi dao svoj obol za novi katolički dnevnik, ali on je vazda za stranku, koja je na vladi i katolici još nijesu to postigli.

Četrnaesti . . .

Tko da nabroji sve te »ali — katolike«? Hoće da budu najodlučniji, najradikalniji i to »katolici« pomoću protukatoličkog liberalizma.

S glavom kad bi čovječjom slikar šiju od konja

Spojiti htio od kojekuda skupivši ude

I to sve pokrio različnim perjem, u crnu i ružnu

Da se svršava ribu ženska lijepa odozgor:

To da vam dâ tko gledat, bi l' smijeha uspregli se, braćo?
(Pismo Pizonima).

Liberalni katolici hoće da spoje, što se združiti ne da. I pri tome dakako postaju smiješni¹⁾ i u napuhanosti vrlo maleni. Eto kamo ih vodi luda čežnja, da se u svemu prilagode lošem duhu svijeta i time naglase svoju — savremenost. Jedino su u tome dosljedni, da žrtvuju od svojih katoličkih načela. Svaki od njih

Dat veniam corvis, vexat censura columbas²⁾.

Juvenal, Sat. II, 63).

Liberalni katolik hoće da se klanja Bogu i Belialu. A već apostol narodâ kori takov postupak: »Kako li se slaže Krist s Belialom?« (2 Kor. 6, 15).

Prorok je sv. Ilija pozvao na okup ovakove poluliberalce, koji se klanjali i pravom Bogu i Baalu, pa im reče: »Dokle ćete hramati na obje strane? Ako je Gospod Bog, idite za njim; ako je Baal, idite za njim« (3 Kralj. 18, 21). Sv. je Ilija bio radikalac. Što su na to

¹⁾ Si natura negat, facit indignatio versum! (Rasrdenost stvara stih, kad narav ne će). Juvenal, Satira I, 79.

²⁾ Gavrana ne kudi, muči golubice.

kazali ti polujunaci? »Ali narod ne odgovori ni riječi« (ib.). Zdrav je razum u njima nadjačao njihovo polutamstvo i stidjeli su se — samih sebe.

Kada će se ovako opametiti naši poluliberalci? Kada će već jednom uvažiti riječi Kristove: »Nitko ne može dva gospodara služiti: jer ili će na jednoga mrziti a drugoga ljubiti; ili jednome voljeti, a za drugog ne mariti. Ne možete Bogu služiti i mamoni«. (Mat. 6, 24). Ili Krist ili Belijal!

Završimo. Kod krštenja svećenik se odmah na početku nagne nad krštenika, dahne u nj i veli: »Izidi iz njega, nečisti duše, i daj mjesta Duhu Svetomu«. Što rade liberalci i polukatolici? Oni činom protivno vapi: »Dodi u mene, nečisti duše; izidi, Duše Sveti, i daj mjesta nečistom duhu«. Uistinu »ludak hoda u tami« (Propov. 2, 14) i »svaki, koji zlo čini, mrzi na svjetlost« (Iv. 3, 20). Ludak hoće da živi u zajednici s Belzebubom, jer »da ludaka tucaš u stupi tučkom s prekrupom, ne bi otišla od njega ludost njegov« (Priče Salam. 27, 22). Dobri, pravi, odlučni katolici ne će toga; oni hoće da Krist u njima i nad njima vlada; oni se odriču davla i svih naslada njegovih. Njih potiče sv. Pavao: »Opominjite se prvih dana svojih, u koje se prosvijetliste« (Žid. 10, 32).

Radikalni katolici hoće i traže s Kristom: »Izidi, »nečisti duše, iz cijelog — svijeta! izidi iz hrvatskog naroda i daj mjesta euharistijskom Kristu i njegovoj reformi prema nacrtu euhar. kongresa u Zagrebu 18—19. kolovoza 1923!«

Dao Bog, da se katolici u SHS što prije sasma otcijepe od poganog Belijala i liberalnog nečistog duha!

A.